

2023-2024-ОҚУУ ЖЫЛЫНДА
ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ
МЕКТЕПТЕРДИН 11-КЛАСС
ОҚУУЧУЛАРЫ ҮЧҮН

Мамлекет жана укук негиздери

ПРЕДМЕТИНЕН ЖЫЙЫНТЫКТООЧУ
АТТЕСТАЦИЯСЫН ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА
МЕТОДИКАЛЫК СУНУШ ЖАНА МАТЕРИАЛДАР

**2023-2024-ОКУУ ЖЫЛЫНДА ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ
МЕКТЕПТЕРДИН 11-КЛАСС ОКУУЧУЛАРЫ ҮЧҮН
ЖЫЙЫНТЫКТООЧУ ТЕКШЕРҮҮ ЭКЗАМЕНИН ӨТКӨРҮҮ
БОЮНЧА МАМЛЕКЕТ ЖАНА УКУК НЕГИЗДЕРИ ПРЕДМЕТИНЕН
СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ.**

Мамлекет жана укук негиздери предметинен жыйынтыктоочу аттестация экзамендери үчүн сунуш кылынып жаткан тапшырмалары жалпы билим берүү стандарттары негизинде даярдалган. Мамлекет жана укук негиздери предметин үйрөнүү процессинде окуучулардан укук таануу булактарынан пайдалана алуу көндүмдөрүн калыптандыруу аркылуу укуктук билимдерин ашырууга, укуктук сабаттуулугун жогорулатууга атайын көңүл бурулган.

Окуу предметин үйрөнүүдө окуучулар укуктук булактардан пайдалана алуу, өз укук жана кызыкчылыктарын закондуу коргой алуу, укуктук окуялар жана кубулуштардан тиешелүү туура корутунду чыгаруу, конституциялык бурч жана милдеттерин билүүгө, ошондой эле аларга баш ийүүдө көндүмдөрүн калыптандыруу жана өнүктүрүү болуп саналат.

Окуучулардын алган билим, билгичтик жана көндүмдөрүн аныктоо үчүн 2023-2024- окуу жылында 11-класстарда жыйынтыктоочу экзамен жаз- ма түрүндө өткөрүлөт.

Ар бир экзамен билетинин суроо жана тапшырмалары мамлекет жана укук негиздери предмети боюнча жалпы билим берүүчү 10-11-класстар темаларын өз ичине алган. Ошондой эле сунуш кылынган материалдар билүү үчүн суроолор, колдоого жана талкуулоого тиешелүү тапшырмалар боюнча баалоо критерийлери келтирилген. Тапшырмалар күндөлүк турмушта укуктук окуялар жана кубулуштар аркылуу пайда боло турган абалдарды укуктук жактан туура баа бере алуу жана макул токтомо кабыл кылуу көндүмдөрүн баалайт.

Ар бир окуучу бирден билет тандап алат. Билетте окуучуга 10 суроо бери- лет. 3 суроо билүүгө, 6 суроо колдоого, 1 суроо талкуулоого тиешелүү болот.

11-класстар үчүн Жыйынтыктоочу аттестация материалдары даярдоо процессинде мамлекет жана укук негиздери предметинен 10-11-класстарда эки жыл аралыгында өтүлгөн темалар, ошондой эле Конституциялык укук предмети негиз кылып алынды.

Окуучулардын жыйынтыктоо текшерүү иштери мамлекет жана укук негиздери предметинен 100 баллдык системанын негизинде:

- 0 – 29% – “канааттандырарлык эмес”;
- 30–65% – “ канааттандырарлык”;
- 66–85% – “жакшы”;
- 86–100% – “эң жакшы” баа сыяктуу бааланат.

Ар бир тапшырма үчүн белгиленген баллдан жогору балл коюлушуна жол коюлбайт.

Түзүүчүлөр: М.Ахмедова –Ташкент шаар, Янгихаят району, 303-ИДУМ

Мамлекет жана укук негиздери предмети мугалими

Рецензенттер:

Мамлекет жана укук негиздери	Саны	Билүү	Колдоо	Талкуулоо	Бир тандалма тест	Бир нече жооптуу жабык тест	Жадыбал тест
Өзбекстан республикасы эл аралык укук субъекти	1	1			1		
Конституциялык укук негиздери	2		2			1	1
Административдик укук негиздери	1		1				1
Жарандык укук негиздери	1		1		1		
Эмгек укук негиздери	2	1	1			1	1
Үй-бүлө укугу	1		1				1
Кылмыш укугу	1			1		1	
Экология укугу	1	1			1		
Жалпы:	10	3	6	1	3	3	4

Тапшырмалар боюнча баалоо критерийлери

№	Билиши керек болгон көндүм		Тапшырма түрү	Тапшырма формасы	Баалоо критерийлери
1	Өзбекстан Республикасынын эл аралык укукта катышуусу жөнүндө түшүнүккө ээ болуу;	Б	Бир тандалма тест	А, В, С, D	А, В, С, D варианттуу тесттер бир тандалма тесттер болуп саналат. Вариантында бир туура жооп үчүн 7 балл берилет.
2	Жарандардын Конституцияд	К	Бир нече	1); 2); 3); 4).	Тест суроосунда бир нече жооптор келтирилген болуп,

	а белгиленген укук жана бурчтарын бири-биринен айырмалоо жана аларды социалдык турмушта колдоо;		жооптуу жабык тест		бир гана туура жооптор тандалып алынат. Туура жооптор үчүн 11 балл берилет.								
3	Өзбекстан Республикасынын административдик-аймактык түзүлүшү, ошондой эле мамлекет башкаруу милдеттерин бири-биринен айырмалоо;	К	Жадыбал	Туура келүүсүн табуу <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	1	2	3	4					Жадыбал көрүнүшүндөгү тапшырмада ар бир суроого анын жообун туура келтирүү керек болот. Туура жооптор үчүн 11 балл берилет.
1	2	3	4										
4	Административдик укук бузуучуларга колдонула турган жазаларды социалдык турмушта колдоо ;	К	Жадыбал	Туура келүүсүн табуу <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	1	2	3	4					Жадыбал көрүнүшүндөгү тапшырмада ар бир суроого анын жообун туура келтирүү керек болот. Туура жооптор үчүн 11 балл берилет.
1	2	3	4										
5	Битим жана келишимдерд и бири-биринен айырмалоо;	К	Бир тандалма текст	А, В, С, D	А, В, С, D, варианттуу тесттер бир тандалма тесттер болуп саналат.. Вариантында бир туура жооп үчүн 11 балл берилет.								
6	Эмгек келишимин түзүү жана аны бекер кылуу негиздерин	К	Жадыбал	Туура келүүсүн табуу <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	1	2	3	4					Жадыбал көрүнүшүндөгү тапшырмада ар бир суроого анын жообун туура келтирүү керек болот. Туура жооптор үчүн 11 балл берилет.
1	2	3	4										

	туура колдонуу;												
7	Эмгек укугунда жашы жете элек жаштардын укуктарын билүү;	Б	Бир нече жооптуу жабык тест	1); 2); 3); 4).	Тест суроосунда бир нече жооптор келтирилген болуп, бир гана жооптор тандалып алынат. туура жооп үчүн 7 балл берилет.								
8	Нике түзүү негиздери жана аны бекер кылуу себептерин аныктоо;	К	Жадыбал	Туура келүүсүн табуу <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	1	2	3	4					Жадыбал көрүнүшүндөгү тапшырмада ар бир суроого анын жообун туура келтирүү керек болот. Туура жооптор үчүн 11 балл берилет.
1	2	3	4										
9	Укук бузуучуларды социалдык кооптуулук даражасын аныктоо, жазаларды туура колдонуу;	Т	Бир нече жооптуу жабык тест	1); 2); 3); 4).	Тест суроосунда бир нече жооптор келтирилген болуп, бир гана жооптор тандалып алынат. туура жооп үчүн 13 балл берилет.								
10	Экологиялык укук бузуучулар жана аларга колдонуучу жазаларды билүү;	Б	Бир тандалма текст	А, В, С, D	А, В, С, D варианттуу тесттер бир тандалма тесттер болуп саналат. Вариантында бир туура жооп үчүн 7 балл берилет.								

Вариант-1

1. Эл аралык укуктун кайсы функциясында эл аралык укуктук нормалар дүйнө коомчулугун уюштурушу, белгилүү эл аралык укуктук тартипти белгилеши, аны бышыктоо керек деп көрсөтүлгөн? (Билүү - 7 балл)

А) Туруктуулаштыруучу

- B) Тартипке салуучу
- C) Коргоочу
- D) Кабар-тарбиялоочу

2.Төмөнкүдө берилген жеке укук жана эркиндиктерге кайсы бири тиешелүү экендигин ажыраткыла. (Колдоо- 11 балл)

- 1) Ар ким каалаган кабарды издөө, алуу жана таркатуу укугуна ээ;
- 2) Өзбекстан Республикасынын жарандары мамлекет кызматына кирүүгө тең укукка ээ;
- 3) эмгекке жөндөмсүздөр жана жалгыз карыялар, оорукчан болгон адамдар, ошондой эле калктын социалдык жактан муктаж башка категорияларынын укуктары мамлекеттин коргоосунда;
- 4) ар ким турак-жайдын кол тийгистиги укугуна ээ;
- 5) жарандар мамлекет билим берүү мекемелеринде тандоо негизинде мамлекет эсебинен жогору маалымат алууга укуктуу;
- 6) эч ким кандайдыр бир кылмыш үчүн кайрадан соттолушу мүмкүн эмес.

--	--	--

3.Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-1 1балл)

<p>1) унитардык ;</p> <p>2).федеративдик</p>	<p>a) бир нече субъекттер, республикалар, штаттар биригишинен пайда болот;</p> <p>b) атайын админстративдик - аймактык бирдиктер бирдей болгон укукарга ээ болушат;</p> <p>c) азыркы убакта ар бир мамлекет суверенитетин сактап калат;</p> <p>d) субъекттери өз конституциясына, өз жогору мыйзам чыгаруучу, аткаруучу жана сот органдарына ээ болот;</p> <p>e) бүткүл мамлекет аймагында жеке конституция, жеке башкаруу системасы жана жеке мыйзам документтерине ээ болот;</p>
--	--

1	2

4.Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-1 1балл)

1) административдик жаза	а) укук бузуучулук жасаган жеке жак мыйзамдарга баш ийүүсү жана аларды урмат кылуу рухунда тарбияланат;
2) кылмыштык жаза	б) жеке жакка карата мамлекет тарабынан сот өкүмү колдонулат; с) кылмышкер мыйзамда көрсөтүлгөн укук жана эркиндиктер эркинен ажыратылат. д) жаңы укук бузуучулук жасалышынын алдыны алуу максатында колдонулат; е) жоопкерчиликке тартуу чарасы катарында белгиленет;

1	2

5. Өзбекстан Республикасынын жарандык кодексине карата жарандардын укук жана бурчтары ката берилген жоопту тапкыла. (Колдоо-7 балл)

- А) мүлк укугу негизинде мал-мүлккө ээ болушу мүмкүн;
- Б) мал-мүлктү мурас кылып алуулары жана осуят кылып калтыруусу мүмкүн;
- С) банкта каражаттарга ээ болушу мүмкүн;
- Д) мыйзамда тыюу салынган башка иш-аракет менен алектениши мүмкүн;

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-1 балл)

1) 15-16 жаш;	а) ата-энеси же болбосо алардын алардын ордун басуучу адамдар макулдугу менен ишке кабыл кылынышы керек;
2) 16-18 жаш.	б) иш убакты жумасына 36 сааттан ашпастыгы керек. с) араба жана вагон жардамында жүк ташууларына уруксат берилбейт; д) иш убакты жумасына 24 сааттан ашпастыгы керек; е) иш убакты жумасына 24 сааттан ашпастыгы керек;

1	2
---	---

--	--	--

7. Төмөнкүлөрдөн кимдер иш берүүчү болушу мүмкүн? (Билүү -7 балл)

- 1) ишканалар, алардын атайын курамдык бөлүмдөрү өз жетекчилери;
- 2) мүлк ээсинин өзү бир убакта жетекчи болгон жеке менчик ишканалар;
- 3) Өзбекстан Республикасынын он алты жашка толгон кээ бир адамдары;
- 4) Өзбекстан Республикасынын Министрлер Мекемеси тарабынан белгиленбеген тартипте кызматчыларды жалдаган жеке тартиптеги ишкерлери;

--	--

8. Абалга укуктук баа берүү (Колдоо -11 балл)

Ата-эне мал-мүлкүн бейтаанышка кетпестигин көздөп асырап алган перзенттеринин үй-бүлө курушу үчүн ЖАК органына арыз менен кайрылуусу.	а) ата теги шажарасы боюнча туура туташкан туугандар ортосунда, бир тууган ага-инилер менен эже-сиңдилер ортосунда, ошондой эле перзенттикке алуучулар менен перзенттикке алынгандар ортосунда нике түзүлүшүнө уруксат берилбейт; б) өгөй ага-инилер менен эже-сиңдилер ортосунда, ошондой эле ошондой эле перзенттикке алуучулар менен перзенттикке алынгандар ортосунда нике түзүлүшүнө уруксат берилбейт; уруксат берилет; с) жакын туугандар ортосундагы никени мыйзам жолу менен тыюу салуу ахлактык эреже, ошондой эле биологиялык көз караш тарга, медицина илими ийгиликтери жана корутундуларына негизделет;
---	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттердин туура же туура эмес экендигин аныктагыла. (Талкуулоо-13 балл)

«Тергөөчү кылмыш жасаган адамдын тергөө аракеттерин алып бара жатат. Далилдөөгө эмнелер тыюу салынбагандыгы жөнүндө ойлоп калды»

- 1) адамдардын турмушу жана ден соолугу үчүн кооптуу болгон же болбосо алардын кадырын кемсинтүүчү аракеттер жасоо аркылуу далилдөө мүмкүн;
- 2) зордук, коркутуу, алдоо, жана мыйзамга тура келбеген башка жолдор менен көрсөтүү, түшүндүрүү, корутундулар алууга, экспериментал

аракеттенип аткарууга, документтер же болбосо буюртмалар даярдашына жана берилишине жетишүү аркылуу жеңиши мүмкүн;

3) түгүнкү убакытта, башкача айтканда кечки саат 22:00дон эртелепки саат 6:00 га чейин тергөө аракеттери алып барышы мүмкүн;

1	2	3

10. Конституциянын кайсы бөлүмүндө мүлк укугунун мазмуну берилиши менен бир катарда, мүлктөн пайдалануу укугуна ээ болгон - жеке жана юридикалык жактардын чарбалык жана иштеп чыгаруу процессинде айлана-чөйрөгө зыян жеткирбестиги мындайча айтканда алардын экологиялык милдеттери бекемделет? (Билүү 7 балл)

- А) “Коомдун экономикалык негиздери” В) “Мамлекеттин экономикалык негиздери ”
С) “Элдин экономикалык негиздери” D) “Коомдун экономикалык негиздери ”

Вариант-2

1.Эл аралык укук качан жана кандай тартипте пайда болгон? (Билүү- 7 балл)

- А) Маданий укуктар калыптанган, ошондой эле биринчи мамлекеттер түзүлгөндө пайда болгон;
В)Уруу-уруучулук мамилелери жоюлуп, биринчи мыйзамдар жыйнагы түзүлгөндө пайда болгон;
С) Уруу-уруучулук мамилелери жоюлуп, биринчи мамлекеттер түзүлгөндө түзүлгөндө пайда болгон;
D) Алгачкы диний көз караштар калыптанган доордо, ошондой эле биринчи мамлекеттер түзүлгөндө түзүлгөндө пайда болгон;

2. Төмөнкүдө берилген укуктардан жеке укук жана эркиндиктерге тиешелүү кайсы бири экендигин ажыраткыла. (Колдоо- 11балл)

- 1) Өзбекстан Республикасынын жарандары мамлекет кызматына кирүүдө тең укукка ээ;

2) эч ким кыйноого салынышы, зордукчулдукка, башка ырайымсыздык, адамдын кадырын кемсинтүүчү мамилелерге, жазага дуушар болушу мүмкүн эмес;

3).Өзбекстан Республикасы жарандары профсоюздарга, саясий партияларга жана башка коомдук уюмдарга биригүү, массалык түрдөгү чыгууларга катышуу укугуна ээ болушат;

4) эч ким мыйзамга чегинен чыгып колго алынышы, кармап турулушу, камакка алынышы, камакта сакталышы же анын азаттыгы башкача түстө чектелиши мүмкүн эмес;

5) арыздар, сунуштар жана даттануу мыйзамда белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө көрүп чыгылышы шарт;

б) адамды кармоо убагында ага түшүнүктүү тилде анын укуктары жана кармап турулушу негиздери түшүндүрүлүшү шарт;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-1 балл)

<p>1) Мыйзам чыгаруучу; 2) Аткаруучу;</p>	<p>а) кабыл кылынган мыйзамдарды аткарат; б) шайлоо негизинде калыптандырылат; в) Башкы министр башчылык кылат; г) жогорку мамлекет өкүлдүк органы болуп саналат; д) алдында отуруучу деген маанини билдирет;</p>
---	---

1	2

4.Ушул абалда жаранга дайындалышы мүмкүн болгон административдик жазаларды аныктагыла. (Колдоо-11 балл)

<p>Н. атындагы жаран тууганынын тоюнан ичкен абалда чыгып автомашинасын башкарат, натыйжада</p>	<p>а) ахлак түзөтүү иштери; б) штраф в) дисциплинардык бөлүмгө жөнөтүү г) белгилүү укуктан ажыратуу</p>
--	---

--	--

1		2	

5. Кайрымдуулук келишими жана сыйлык келишими ортосундагы айырманы тапкыла (11-балл)

- А) кайрымдуулук жарандар, ооруканалар, тарбия мекемелери, фонддор, музейлер жана башкаларга, ошондой эле мамлекетке жалпы пайдалуу максаттарда ишке ашырылат;
- В) кайрымдуулукту бекер кылуу мүмкүн эмес, аны алуу үчүн ким бирөөнүн ыраазылыгы шарт эмес;
- С) мураскордук жөнүндөгү нормалар кайрымдуулук катарында кодлонулбайт;
- Д) бардык жооптор туура

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

1) кызматчы	а) мүлктүү формада болсо дагы ар кандай ишканаларда 18 жашка толгон жактар;
2) иш берүүчү	б) эмгек келишими негизинде иштебей жаткан ишкана ишчилери
	с) 16 жашка толгон, эмгек келишими негизинде иштеп жаткан Өзбекстан республикасы жарандары, чет эл жарандары жана жарандыгы болбогон жактар;
	д) профсоюз уюшмалары жана алардын ишканаларындагы шайлап коюла турган мекемелери;

1		2	

7. Төмөнкүлөрдөн жоготууга туура берилген аныктаманы тапкыла (Билүү-7 балл)

- 1) мыйзам же келишим менен белгиленген акча суммасы болуп, аны карздар кредиторго өз моюнуна алган милдеттерди аткарбаганда төлөөгө милдеттүү;
 - 2) кызматчыга аткара турган иш үчүн сыйлык катарында дайыма төлөнө турган, эмгек келишиминде келишилген акча суммасы болуп саналат;
 - 3) сот тарабынан соттолуучунун айыбы бар экендиги же жок экендиги, ага карата жазага тартуу же тартпоо маселеси боюнча чыгарылган токтом болуп саналат;
 - 4) мамлекет белгилей турган жана анын аткарылышын атайын бийлик мекемелери (сот, ички иштер мекемелери) жардамында камсыздала турган аракеттердин жалпы милдеттүү эрежеси болуп саналат;
- A) 1;B) 4; C)3;D) 2.

8.Абалга укуктук жактан баа бергиле. (Колдоо- 11 балл)

<p>А. жана С. аттуу жактар нике куруу максатындаФХДЁ органына арыз менен кайрылышты, бирок алар медициналык текшерүүдөн өтүүдөн баш тартышты.</p>	<p>a) никеленүүчү жактар мамлекет ден соолукту сактоо тизими мекемелеринде бекер медициналык текшерүүдөн өтүшөт;</p> <p>b) үй-бүлө куруп жаткан жаштар бири-биринин ден-соолугу жөнүндө маалыматка ээ болушу үчүн медициналык текшерүүдөн өтүшү милдеттүү;</p> <p>c) медициналык текшерүүдөн өтүү алардын жеке укугу, баш тартууга акылуу;</p> <p>d) медициналык текшерүү милдеттүү эмес;</p>
---	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле (Талкуулоо- 3 балл)

“Тергөөчү кылмыш жасаган адамдын тергөө аракеттерин алып бара жатат. Күмөндөлүүчүгө бул кылмышты сен кылгансың деп айыпты моюнуна алуу керектигин айтты ”.

- 1) айыптуунун кылмышы мыйзам чегинде далилдемейинче ал айыпсыз деп эсептелинет;
- 2) күмөндөлүүчүнү , айыпталуучу же соттолуучу анын кылмышта айыптуулугу мыйзамда белгиленген тартипте далилдегенге чейин жана сот өкүмү менен мыйзамдуу күчкө киргенге чейин айыпсыз болуп саналат;
- 3) күмөндөлүүчү өзүнүн айыпсыз экендигин далилдеши шарт эмес;

1	2	3

10. Конституциянын кайсы бөлүмүндө жарандар айлана-чөйрөгө этияттык менен мамиледе болууга милдеттүү экендиги бышыкталган? (Билүү -7 балл)

- A) “Коомдун экономикалык негиздери ”
- B) “Экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктар ”
- C) “жарандардын укуктары ”
- D) “ Саясий укуктар”

ВАРИАНТ-3

1. Төмөнкүлөрдөн эл аралык укук функциялары туура берилген жоопту тапкыла (Билүү-7 балл)

- A) Коргоочу, укук-тарбиялоочу
- B) Тартипке салуучу, туруктуулаштыруучу
- C) Кабарчы, өнүктүрүүчү
- D) Жазалоочу, алкыштоочу

2. Төмөнкү берилген укуктардан жеке укук жана эркиндиктерге тиешелүү экендигин ажыраткыла. (Колдоо-11 балл)

- 1) ар бир адам мүлктүү болууга жол берилет;
- 2) диний көз караштарды мажбурдук менен синдирүү жол берилбейт;
- 3) мамлекет Интернет дүйнө кабар тармагынан пайдаланууну камсыздоо үчүн шарттар жаратылат;
- 4) банк операцияларынын, аманаттардын жана эсеп барактарынын сыр тутулушу, ошондой эле мурас укугу мыйзам менен белгиленет;
- 5) үй-жайда тинтүү өткөрүүгө бир гана мыйзам чегинде жана сот токтому негизинде жол берилет;

б) сот токтому менен дайындалган кылмышты аткаруу тартибинен мыйзамда көрсөтүлгөн башка абалдардан тышкары мажбурдук эмгек тыюу салынат;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1) жогору палата 2) төмөнкү палата.</p>	<p>a) Каракалпастан республикасы, облустар жана Ташкент шаарынан тең салмакта – төрт кишиден шайланат; b) өз арасынан Спикерин шайлап алышат; c) мүчөлөрүнүн бир бөлүгү Президент тарабынан дайындалат; d) мүчөлөрүнүн бардыгы жалпы шайлоо негизинде шайланат; e) кызмат мөөнөтү 5 жыл</p>
--	---

1		2	

4. Ушул абалда жаранга дайындалышы мүмкүн болгон административдик жазаларды тапкыла (Колдоо-11 балл)

<p>Жаран балыктарды өрчүтүү доорунда кармоо тыюу салынгандыгына карабай , Амударыядан балык кармады , натыйжада...</p>	<p>a) штраф b) дисциплинардык бөлүмгө жөнөтүү; c) өз эркинен ажыратуу d) кызмат боюнча чектөө;</p>
--	--

1		2	

5.Чекиттер ордуна туура келүүчү сөздү койгула “..... белгилүү адамдар жана уюмдар тарабынан өз каалоосу менен аткарылган акысыз (бекер) аракет болуп саналат”. (Колдоо-11 балл)

A) кайрымдуулук; B) сыйлык; C) белек; D) сыйлоо.

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1)16 жашка чейин; 2) 18 жаштан</p>	<p>a) паспорт же идентификациялоочу ID карта; b) ата-энеси же алардын ордун басуучу адамдардан биринин жазма түрдөгү ыраазычылыгы; c) эмгек дептери(биринчи жолу ишке кирип жаткандардан тышкары) d) ден соолугу жөнүндө маалымат; e) аскердик билет же күбөлүгү (аскердик кызматка милдеттүүлөр же чакырылуучулар үчүн)</p>
---	--

1	2		

7.Эмгек кодексине карата кандай абалдарда иштөө милдеттүү эсетелинбейт? (Билүү -7балл)

- 1) аскердик же тейлөө кызматын өтөө доорунда;
- 2) күндөлүк иш убактысында;
- 3)саат 9:00 дан 12:00 ге чейин;
- 4) сот өкүмү күчкө кириши негизинде.

--	--

8. Абалга укуктук жактан баа бергиле. (Колдоо- 11 балл)

Ата үй-бүлөдө материалдык камсыздоого жоопкермин деп, перзенттер тарбиясын аялына жүктөп коюшат, натыйжада 16 жаштуу уулу мектепте көйгөйлөрдү жасады.	а)кээде ата өз милдеттерин аткаруудан баш тартышы мүмкүн; b)ата-эне балдар тарбиясына бирдей жоопкер болуп саналат; с) атанын аракеттери туура эмес; d)) атанын аракеттери туура;
--	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле (Талкуулоо- 3 балл)

“Тергөөчү кылмыш жасаган бойго жетпеген адамды тергөө аракеттерин алып бара жатат. Анын тергөө процесстеринде адвокат катышуусуна каршылык кылды”.

- 1) бойго жетпеген күмөндөлүүчү жана айыпталуучу коргоочу катышуусуна суроо кылынат;
- 2) бойго жетпеген күмөндөлүүчү жана айыпталуучу коргоочу катышуусуна суроо кылынбайт;
- 3) суроо акырында коргоочу жана мыйзамдуу өкүл баяндама менен танышуу жана ал жөнүндө өз пикирлерин билдирүүгө акылуу;

1	2	3

10. Конституциянын кайсы бөлүмүндө мамлекет өнүгүү принциби негизинде айлана-чөйрөнү жакшыртуу, тиктөө жана коргоо, экологиялык теңдикти сактоо боюнча иш-чараларды ишке ашыруу бышыкталган? (Билүү -7 балл)

- A) “Экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктар ”
- Б) “Коомдун экономикалык негиздери ”
- С) “жарандардын укуктары ”
- D) “ Саясий укуктар”

ВАРИАНТ-4

1.Өзбекстан төмөнкү эл аралык уюмдардан кайсы бирине биринчи болуп (алдыныраак) мүчө болгон? (Билүү-7 балл)

- A) БМТ
- B) ЮНЕСКО
- C) ШНТ
- D) МДН

2. Төмөнкүлөрдөн саясий укукка тиешелүүлүгүн тапкыла. (Колдоо-11 балл)

- 1) шайлоо жана референдумдарда катышуу укугу
- 2) банк операцияларынын, аманаттарынын жана эсеп барактарынын сыр тутулушу укугу
- 3) пикирлөө, сөз жана ыйгарым укугу;
- 4) профсоюз уюшмаларына, саясий партияларга жана башка коомдук бирикмелерине уюшуу, жалпы аракеттерде катышуу укугу;
- 5) эмгегине ылайыктуу акы алуу укугу;
- б) ыйгарым укуктуу органдарына арыздар, сунуштар жана даттануулар менен кайрылуу укугу;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11 балл)

<p>1) монархия;</p> <p>2) республика;</p>	<p>a) административдик-аймактык түзүлүшкө бөлүнүшү;</p> <p>b) бийликти орнотуу, кабыл кылууга өз алдынча тартиби бар;</p> <p>c) өз башкаруусунун натыйжасы үчүн юридикалык жактан жоопкер эмес;</p> <p>d) жарандардын мамлекет иштерин башкарууда катыша алуусу;</p> <p>e) бийлик жогору мекемелерин шайлап коюлушу.</p>
---	--

1	2		

4. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11 балл)

<p>1) админстративдик укук бузуучулук;</p> <p>2) кылмыштык укук бузуучулук .</p>	<p>а) жаран кечки саат 2:30дарда бакыр-чакыр кылып кошуналардын тынчтыгын бузду;</p> <p>б) Д. аттуу адам банктан чоң суммада акча уурдады;</p> <p>с) эки дос чатакташып, бири экинчисине бычак менен оор жаракат жеткизди;</p> <p>д) А. аттуу адам коомдук жайда уяттуу сөздөр менен адамдарды тилдеди;</p>
--	---

1		2	

5.Касса чегине берилген туура аныктаманы тапкыла . (Колдоо-11 балл)

- А) алды- сатты келишим боюнча керектөөчүгө товар реализация кыла турган ишкана, уюм, мекеме же жеке ишмер;
- В) товардын сатып алынгандыгы же иш(кызмат)тин акысы төлөнгөндүгүн тастыктоочу, товар(иш, кызмат)дын баасы , акы төлөнгөн күнү, ошондой эле сатуучунун аты жана жайгашкан адреси жөнүндөгү маалымат көрсөтүлгөн документ;
- С) товардын сатып алынгандыгын же иш(кызмат) акысы төлөнгөндүгүн тастыктоочу, товар(иш, кызмат)дын баасы , акы төлөнгөн күнү жана касса аппаратынын саны көрсөтүлгөн документ;
- Д) сертификаттанган продукциянын белгиленген талаптарга туура келишин тастыктоочу документ;

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1) эмгек укугу;</p> <p>2)эмгек келишими</p>	<p>а) кызматчыга аткарган иши үчүн сыйлык катарында дайыма төлөп барыла турган, эмгек келишиминде келишилген акча суммасы болуп саналат;</p> <p>б)кандайдыр бир адамдын мүлкү болгон байлык болуп саналат;</p> <p>с) эмгек иштери процессинде келип чыккан адамдар арасындагы мамилелерди тартипке сала турган укук тармагы болуп саналат;</p> <p>д) ички тартипке баш ийүү менен биргеликте атайын адистик, кваликация кызматы боюнча иштерди аткаруу жөнүндө</p>
--	--

	тараптардын келишими менен белгиленген шарттарда кызматчы жана иш берүүчү ортосундагы келишим болуп саналат;
--	--

1		2	

7.Эмгек дептерине кандай жазуулар киритилет? (Билүү-7 балл)

- 1) иштин шарты жөнүндө;
- 2) айлыгы жөнүндөгү маалымат;
- 3) ишке кабыл кылуу күнү;
- 4) иштен бошотуу күнү;

--	--

8.Абалга укуктук баа бергиле. (Колдоо-11 балл)

<p>Нигарага чоң энеси автомашина мурас кылып калтырды. Тойдон кийин эр –аялы экөө автомашинаны сатып ордуна жаңысын алышты.Бирок алар никени бекер кылып, мал-мүлктү бөлүү боюнча сотко кайрылышканда Нигора машина менин жеке мүлкүм деп аны бөлүшүүгө каршылык кылды.</p>	<p>а) бул жерде автомашина бөлүнбөстүгү керек;</p> <p>б)эр жана аялынан ар биринин мүлкү капиталдык оңдоо, кайра куруу, кайра жасалгалоо жана жана башкалар кошулганы аныкталса, алардын биргеликтеги мүлкү деп табылышы мүмкүн;</p> <p>с) жарандын каршылыгы мыйзамдык негизге ээ;</p> <p>д) жарандын аракеттери мыйзамга каршы;</p>
---	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле (Талкуулоо- 3 балл)

“Тергөөчү кылмыш жасаган бойго жетпеген адамды тергөө аракеттерин алып бара жатат. Анын тергөө процесстеринде адвокат катышуусуна каршылык кылды”.

9. Төмөнкү маалыматтардын туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл)

- 1) Териштирүүчү же тергөөчү күмөндөлүүчүнү, жабыркоочуну жана айыпталуучуну териштирип, алгачкы тергөө өткөрө турган жайда же сурак кылынуучу каерде болсо, ошол жерде, сот болсо сот талкуулоосу жүрүтүлө турган жайда сурак кылат;
- 2) маалыматтар жана нерселер тергөө аракети баяндамасы же сот жыйналышы баяндамасында белгиленбестен мурда алардан далил катарында пайдаланышы мүмкүн;
- 3) Суроонун жалпы улантуу убакты бир күндө он бир сааттан ашпастыгы керек;

1	2	3

10. Конституциянын кайсы бөлүмүндө мамлекет Арал бою регионунун экологиялык тизимин коргоо, ошондой эле тиктөө, регионду социалдык жана экономикалык жактан өнүктүрүү боюнча иш-аракеттер көрүлүшү бекемделген. (Билүү-7 балл)

- A) “Экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктар ”
- B) Инсан ошондой эле жарандын укук жана эркиндиктер кепилдери ;
- C)) “жарандардын укуктары ”
- D) “Коомдун экономикалык негиздери ”

ВАРИАНТ-5

1. 1 Эл аралык укуктун эл аралык укуктук тартипке салуу предмети болгон мамилелерге таасиринин негизги багыттарынан кайсы бири эл аралык укуктан пайдалануу мүмкүнчүлүктөрүн көрүп чыгуу милдетин аткарат? (Билүү - 7 балл)

- A) Туруктуулаштыруучу
- B) Тартипке салуучу,
- C) Коргоочу
- D)Кабарчы-тарбиялоочу

2.Төмөнкүлөрдөн саясий укукка тиешелүүсүн тапкыла. (Колдоо-11 балл)

- 1) митингдер, жыйналыштар жана демонстрацияларда катышуу укугу;
- 2) Өзбекстан Республикасы жараны Өзбекстанга тоскоолдуксуз кайтуу укугу;
- 3) жарандардын профсоюздук уюшмаларга, саясий партияларга жана башка коомдук бирикмелерге уюшуу, маасалык аракеттерде катышуу укугу;
- 4) өз керт башына карата маалыматтардын коргоо кылынуу укугу;
- 5) жарандардын мамлекет кызматына кирүүдө тең укуктуулугу;
- б) эмгек кылуу, кесип түрүнү тандоо укугу;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1)Конституциялык сот</p> <p>2) Жогорку сот</p>	<p>а)жарандык, кылмыш иштери, экономикалык жана админстративдик сот иштерин жүргүзүү жаатында сот бийлигинин жогорку органы болуп саналат;</p> <p>б) референдумга чыгарып жаткан маселелердин Өзбекстан Республикасы Конституциясына карата экендиги жөнүндө корутунду берет?</p> <p>с) төмөнкү соттордун соттоо иши үстүнөн көзөмөлдөө алып барат;</p> <p>d) Өзбекстан Республикасы Конституциясы жана мыйзамдар нормативдерин көрүп чыгат;</p>
---	--

	е) Өзбекстан Республикасы Конституциясын иштеп чыгат;
--	--

1		2	

1. 4. Ушул абалда жаранга дайындалышы мүмкүн болгон админстративдик жазаларды тапкыла (Колдоо-11 балл)

Жаңы жыл майрамында жаран үй-бүлө мүчөлөрүн борбордук аянттагы арчага алып баруу максатында спирттүү ичимдик ичүүгө карабастан, жеке автомобилдинде жолго чыкты, натыйжада...	а) мажбурдук коом иштерине тартуу; б) штраф; с) эркиндиктен ажыратуу d) атайын укуктан ажыратуу ;
---	--

1		2	

5. Төмөнкүлөрдөн алмаштыруу-айырбаштоо келишимине мисал боло тургандарын аныктагыла. (Колдоо-11 балл)

- A) саат; B) марка; C) катышуучу ээлик кыла тургн бардык нерселер;
D) бардыгы мисал болот;

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

1) эмгек дептери; 2) эмгек келишими;	а) үч жылдан көп болбогон белгилүү мөөнөткө(мөөнөттүү эмгек келишими) түзүлүшү мүмкүн; б) жоголгондо — көчүрмөсү жазып берилет(кийинчерээк илгерки жазуулары тиктелет); с) уюмда беш күндөн ашык иштеген бардык кызматчылар үчүн жүргүзүү иштери;
---	--

	d) анык эмес мөөнөткө түзүлөт;
--	--------------------------------

1		2	

7. Иш акы кандай абалдарда кеминде эки эсе көп төлөнөт? (Билүү-7 балл)

- 1) кошумча иште иштегенде;
- 2) майрам күндөрүндө иштегенде;
- 3) туулган күндөрүндө иштегенде;
- 4) иш убактысынан тышкары иштегенде;

--	--

8. Абалга укуктук баа бергиле. (Колдоо-11 балл)

<p>Н, жана Г. өз ара сүйүшүп, ата-энелеринен жашыруун түрдө үй-бүлө куруу максатында ФХДЁ органына арыз менен кайрылышты. Алар нике белгиленип жатканда күбөлөр болушун каалашпады.</p>	<p>a) никени белгилөөдө күбөлөрдүн саны эки кишиден кем болбостугу керек;</p> <p>b) күбөлөрсүз нике белгиленбейт;</p> <p>c) нике белгиленип жатканда күбөлөрдүн болушу шарт эмес;</p> <p>d) жарандын каалоосу эсепке алынып, күбөлөр катышуусу же катышпастыгы мүмкүн;</p>
---	--

--	--

9. Төмөнкү маалыматтардын туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл)

- 1) адам соодасы кылмышы боюнча айыпталуучулардын эксплуатация процессинде аларга медициналык көрүктөн өтүүгө уруксат берилет;

2) адамды уурдоо дегенде, адамдын жашыруун түрдө ачыкчасына же алдоо менен ишеничине кирүү жолу менен жеке эркиндигинен ажыратуу түшүнүлөт;

3) адамдарды эксплуатация кылуу – башка адам дардан өз ниетине көрө пайдалануу же жыныстык мажбурлоонун түрлөрү, мажбурдук эмгек же кызматтар, кулчулук, эркинен ажыратуу же инсан мүчөлөрүнүн трансплантациясы болуп саналат;

1	2	3

10. Жаратылыш менен коом ортосунда пайда боло турган социалдык мамилелерди укуктук тараптан тартипке салууну үйрөнүүчү укук тармагы берилген жоопту тапкыла. (Билүү -7балл)

- A) Конституциялык укук;
- B) Экология укугу;
- C) Кылмыш укугу;
- D) Админстрадивдик укук;

ВАРИАНТ-6

1. Эл аралык мамилелер субъекттеринин мамлекеттер тарабынан эл аралык мамилелер тармагында иштеп чыгарылган эл аралык турмуштун эң орчундуу маселелери боюнча эң маанилүү жана жалпы таанылган кулк нормалары эмне деп аталат? (Билүү-7 балл)

- A) эл аралык укук принциптери
- B) туруктуулаштыруучу
- C) коргоочу;
- D) кабар-тарбиялоочу;

2.Төмөнкүлөрдөн экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктарга тиешелүүлүгүн тапкыла.(Колдоо-11 бал)

- 1) мамлекет кызматын өтөө боюнча чектөөлөр мыйзам менен белгиленет;
- 2) банк операцияларынын, аманаттардын жана эсеп барактарынын сыр тутулушу, ошондой эле мурас укугу мыйзам менен кепилденет;
- 3) боюнда бар экендиги же баласы бар экендиги себептүү аялдарды ишке кабыл кылууну жокко чыгаруу, иштен бошотуу жана алардын иш акысын кемейтирүү тыюу салынат;

4) мамлекет органдары иши үстүнөн коом көзөмөлдөөсүн ишке ашыруу тартиби мыйзам менен белгиленет;

5) Сот токтому менен дайындалган жазаны аткаруу тартибинде мыйзамда көздө тутулган башка абалдардын тышкары мажбурдук эмгекке тыюу салынат;

б) мамлекет жабыркагандарга коргоону жана адыл соттоодон пайдаланууну камсыздайт, аларга жеткизилген зыяндын ордун капталышы үчүн шарттар жаратат;

--	--	--

**3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.
(Колдоо-11балл)**

1) Премьер Министри 2) Облустар, райондор, шаарлар акими	а) жергиликтүү бюджетти калыптандырат жана аткарат; б) эл аралык мамилелерде Өзбекстан Республикасы Министрлер Мекемеси тарабынан иш көрөт; с) Өзбекстан калкы атынан иш алып барат; д) Өзбекстан Республикасы Конституциясы жана мыйзамдарын, Олий Мажлис палаталарынын токтомдорун, Өзбекстан Республикасы Президентинин указдары, токтомдору, Министрлер Мекемесинин, жогору туруучу акимдердин жана тиешелүү эл депутаттары Кеңештеринин токтомдорун аткарат; е) Министрлер Мекемесинин жыйналыштарында төр агалык кылат, анын токтомдоруна кол коёт;
--	---

1		2	

**4. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.
(Колдоо-11балл)**

<p>1) админстративдик укук бузуучулук;</p> <p>2) Тартиптик укук бузуучулук;</p>	<p>a) транспорт каражаты айдоочусу тарабынан темир жолду кесип өтүү эрежелерин бузду;</p> <p>b) кызматчы атайы ишке кеч калып келди;</p> <p>c) токойго дем алууга келген жарандар өрт коопсуздугу эрежелерин бузушту;</p> <p>d) кызматчы эмгек милдеттерин копол түрдө бузду;</p>
---	---

1		2	

5. Кардардын товарды алмаштыруу же кайтарып берүү талабы кандай абалдарда каныктырылат? (Колдоо- 11 балл)

- A) товарбир гана иштетилбегенде;
- B) бардык касиеттери жана сапаты сакталганда;
- C) сатып алынган чеги болгондо;
- D) жогорудагылардын баары туура;

**6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.
(Колдоо-11балл)**

<p>1) эмгек келишимин бекер кылуу тартиби;</p> <p>2) эмгек келишимин иш берүүчүнүн демилгеси менен бекер кылуу негиздери.</p>	<p>a) эмгек келишиминин бекер кылынышы ишкана боюнча буйрук менен расмийлештирет;</p> <p>b) кызматчынын квалификациясы жетиштүү болбогондугу себептүү ээлеп турган кызматы же аткарып жаткан ишине туура келбестиги;</p> <p>c) уюшма (анын атайын бөлүгү) өз кызматчыларынын же аталган документтери менен буга ишеним берилген юридикалык адам органынын токтому менен түгөтүлгөндүгү, мындайча айтканда жеке тартиптеги ишмер тарабынан иштеринин түгөтүлгөндүгү;</p> <p>d) иш берүүчү эмгек келишимин бекер кылган күнү эмгек дептерин жана эмгек келишими бекер кылынгандыгы жөнүндөгү буйруктун көчүрмөсүн бериши шарт;</p>
---	---

--	--

1		2	

7. Өзбекстан Республикасы эмгек кодексине карата эмгек тартибин бузгандыгы үчүн кандай жазалар белгиленгн? (Билүү-7 балл)

- 1) сөзгүш;
- 2) эмгек келишимин бекер кылуу;
- 3) тартипке чакыруу бөлүгүнө жөнөтүү;
- 4) ахлак түзөтүү иштери;
- 5) штраф.

--	--

8. Абалга укуктук баа бергиле. (Колдоо-11 балл)

X. үй-бүлө куруп жатканда күйөөсүнүн фамилиясына өтөт, бирок 1 жылдан кийин никени бекер кылуу максатында сотко кайрылып, кыздык фамилиясына кайтарып	а) никеге кирүү убактысында өз фамилиясын өзгөртүргөн эр (аял) никеден ажыратылгандан кийин да ушул фамилияда калууга акылуу;
---	---

<p>берүүсүн сурайт. сот мундан баш тартышат;</p>	<p>b) б) никеге кирүү убактысында өз фамилиясын өзгөртүргөн эр (аял) никеден ажыратылгандан кийин да ушул фамилияда калууга акылуу эмес;</p> <p>c) сот тарабынан никеден ажыратуу жөнүндөгү токтом чыгарылып жатканда анын каалоосу карай ага никеге чейинки фамилиясы кайтарылышы мүмкүн;</p> <p>d) d) сот тарабынан никеден ажыратуу жөнүндөгү токтом чыгарылып жатканда анын каалоосу карай ага никеге чейинки фамилиясы кайтарылышы мүмкүн эмес;</p>
--	--

--	--

9. Төмөнкү аракеттердин туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл)

- 1) аялдын күйөөгө чыгышына мажбур кылуу же анын күйөөгө чыгышына тоскоолдук кылуу кылмыштын жасоо мотиви кылмышты квалификация кылууда мааниге ээ эмес;
- 2) шайлоо укугунун же ишеничтүү өкүлдөрүнүн иш кызматтарын ишке ашырууга тоскоолдук кылуу кылмыш объекти– инсандын шайлануу, шайлоо алды иштерине дем берүүнү алып баруу, референдумду өткөрүүдө катышуу, талапкердин ишеничтүү өкүлдөрүнүн өзкызмат иштерин ишке ашыруу укугун камсыздоочу социалдык мамилелер болуп саналат;
- 3) эмгек кылуу укугун бузуу кылмыштын субъекти ишке кабыл кылуу же иштен бошотуу укугуна ээ болгон жак болушу мүмкүн;

1	2	3

10. Ахлактык баалуулуктар, улуттук жана эл аралык укук нормалары тарабынан айлана табий чөйрөнү коргоо максатында орнотулган эреже жана нормативдердин кандайдыр бир мамлекет, юридикалык же жеке

адам тарабынан бузулушу акыбетинде аларга карата колдонула турган жаза чаралары дегенде кандай жоопкерлик көздө тутулат? (Билүү-7балл)

- A)Админстативдик жоопкерлик;
- В) Кылмыштык жоопкерлик;
- С) Экологиялык жоопкерлик
- D) Экономикалык жоопкерлик

ВАРИАНТ-7

1.Төмөнкүлөрдөн БУУнун мурдагы колониялдык жерлердин өз багытын аныкташына жардам бере турган күзөтүү органын тапкыла. (Билүү-7 балл)

- A)Камкорчулук Кеңеши;
- В)Эл аралык сот;
- С) Коргонуу Кеңеши;
- D) Башкы Ассемблея.

2. Төмөнкүлөрдөн экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктарга тиешелүүлүгүн тапкыла.(Колдоо-11 балл)

- 1) эмгекке акы төлөөнүн эң төмөн ченеми инсандын ылайыктуу турмуш даражасын камсыздоо зарылдыгын эсепке алынган түрдө белгиленет;
- 2) балдар эмгегинин баланын ден соолугуна, коргонуусуна, ахлакына, акыл жана физикалык жактан коркунуч туудуруучу, ошондой эле анын билим алуусуна тоскоолдук кылуучу ар кандай формалары тыюу салынат;
- 3) жалданып иштөөчүлөргө дем алуу укугу иш убактысынын үзгүлтүксүздүгүн, дем алуу жана иштелбей турган майрам күндөрүн, акы төлөнө турган ар жылдагы эмгек отпускасын белгилөө аркылуу камсыздалат;
- 4) диний көз караштарды мажбурдук менен синдирүүгө жол коюлбайт;
- 5) үй-жайда тинтүү өткөрүүгө бир гана мыйзамга карата жана сот токтому негизинде жолберилет;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1) Минисрлер Мекемеси; 2) Элдик депутаттары Кеңештери.</p>	<p>а) Өзбекстан Ресубликасы Конституциясын иштеп чыгат; б) элди, ошондой эле оорукчандыгы болгон адамдарды социалдык жактан коргоо тизиминин ийгиликтүү иштөөсүн камсыздайт; в) айлана-чөйрөнү коргоо, табий байлыктарды жана биологиялык түркүндөрдү сактоо, климатынын өзгөрүшүнө, эпидемияларга, пандемияларга каршы күрөшүү, ошондой эле алардын акыбеттерин жумшартуу тармактарында жеке мамлекет саясаты ишке ашырылышын камсыздайт; д) аймактарды социалдык-экономикалык жактан өнүктүрүү жана элди социалдык коргоо программаларын тастыктайт; е) тиешелүү жергиликтүү бюджеттерди көрүп чыгуу жана кабыл кылуу, алардын аткарылышы үстүнөн көзөмөлдөйт;</p>
---	--

1		2	

4Ушул абалда жаранга дайындалган иши мүмкүн болгон административдик жазаларды тапкыла. (Колдоо-11 балл)

<p>Циркте айбан үйрөтүүчү болуп иштеп жаткан жаран көп кабаттуу үйлөрдө айбан багуу эрежелерин кополдук менен бузуп, үйүндө заардуу жыландарды бакты жана кошуналарынын нааразычылыгына себепчи болду, натыйжада ...</p>	<p>а) эркиндиктен чектөө; б) штраф; в) тартипти сактоо бөлүккө жөнөтүү; г) конфискациялоо</p>
--	---

1		2	

5. Чекигтер ордуна туура келүүчү сөздү койгула . (Колдоо-11ball)

“Эл аралык конвенциялар белгилүү адамдар жана уюмдар тарабынан өз каалоосу менен аткарылган акысыз (бекер) аракет болуп саналат”.
(Колдоо-11 балл)

A) кайрымдуулук; B) сыйлык; C) белек; D) сыйлоо.

Чекигтер одуна туура келүүчү сөздү койгула “Эл аралык конвенциялар жана Өзбекстан Республикасынын мыйзамдарына көрө акыл жана чыгармачылык иштери натыйжаларына карай атайын жана жеке мүлктүү укуктар ... деп аталат”.

A) саясий укук; B) автордук келишими;
C) жеке укук; D) интеллектуалдык мүлк;

**6. 6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.
(Колдоо-11балл)**

1) “Шухрат” медалы	a) 1993-жыл 7-май;
2) “Менат шухрати” ордени	b) 1993- жыл 26-февраль;
	c) 1995- жыл 22-декабрь;
	d) 1995- жыл 30-август;
	e) 1994- жыл 5-май.

1		2	

**7.Эмгек үчүн алкыш жарыялоо кайсы катарда туура көрсөтүлгөн?
(Билүү-7 балл)**

- 1) кызматын ашырбоо менен сыйлануу;
- 2) алкыш жарыялоо;
- 3) кымбат баалуу сыйлык менен сыйлоо;
- 4) мамлекеттик сыйлыкка сунуштоо ;

--	--

8.Абалга укуктук баа бергиле (Колдоо-11 балл)

Гүлназа менен Анвар үй-бүлө куруу үчүн жарандык абалы акттарын	a) эр жана аял фамилия тандоо укугуна ээ;
--	---

<p>белгилөө органына арыз беришти. Гүлназа өзүнүн фамилиясында калмакчы болду. ФХДЁ муну мыйзамга туура эмес деп тапты.</p>	<p>b) ФХДЁ кызматчысынын аракеттери мыйзамга туура; c) ФХДЁ кызматчысынын аракеттери мыйзамга туура эмес; d) эр жана аял фамилия тандоо укугуна ээ эмес;.</p>
---	---

--	--

9 Төмөнкү маалыматтардын туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл).

- 1) Өзбекстан Республикасы Президентине кол салуу кылмыштын объекти Өзбекстан Республикасы Президентинин турмушу, ден соолугу, сый-урматы жана кадыр-кымбаты болуп саналат;
- 2) Тынчтык жана инсандын коргонуусуна каршы кылмыштардын объекти ар кандай мамлекет өнүгүшү жана турмуш жолун ишке ашыруунун шарты болгон тынчтык жана ынтымактуу жашоо инсандын жашоо укугу болуп саналат;
- 3) Өзбекстан Республикасы конституциялык түзүлүшүнө кол салуу кылмышын жасоодон максат Өзбекстан Республикасынын конституциялык түзүлүшүн өзгөртүү болуп саналат;

1	2	3

10. Айлана табий чөйрөгө социалдык коркунучтуу зыян жеткире турган коркунучтуу кылмыштар жыйындысы эмне деп аталат? (Билүү-7 балл)

- A) Экономикалык кылмыштар;
- B) Экологиялык кылмыштар
- C) Тартиптик укук бузуучулук;
- D) Кылмыштык укук бузуучулук.

ВАРИАНТ-8

1. Чет элдик юридикалык жана жеке адамдардын укуктук позициясы өз жарандары жана юридикалык жарандары позициясына теңдештирилиши кайсы тартип түрүнө тиешелүү? (Билүү-7 балл)

- A) достук тартип;
- B) улуттук тартип;
- C) эң чоң ыңгайлыктар жаратуучу тартип;
- D) кичине ыңгайлыктар жаратуучу тартип;

2. Төмөнкүлөрдөн экономикалык, социалдык, маданий жана экологиялык укуктарга тиешелүүлүгүн тапкыла. (Колдоо-11 бал)

- 1) кылмыш жасагандыкта айыпталган адамдын айыбы мыйзамда көздө тутулган тартипте ачык сот талкуулоосу жолу менен далилденбегенче жана соттун мыйзам жагынан күчкө кирген токтому менен аныкталмайынча айыпсыз деп эсептелинет;
- 2) ар кимге кваликациялуу юридикалык жардам алуу укугу кепиденет;
- 3) мамлекет жарандарнын иш берүүсүн камсыздөө, аларды ишсиздиктен коргоо, ошондой эле кедейликтен куткаруу иш-чараларын көрөт;
- 4) сот токтому менен дайындалган кылмыш жазаны аткаруу тартибинен мыйзамда көздө тутулган башка абалдардан тышкары мажбурдук эмгекке тыюу салынат;
- 5) мамлекет дене тарбия жана спортту өнүктүрүү, эл ортосунда дени сак турмуш ту калыптандыруу үчүн шарттар жаратылат;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11балл)

<p>1) сот органы; 2) адкаатура.</p>	<p>a) Өзбекстан республикасы Конституциясын иштеп чыгарат;</p> <p>b) мыйзам чыгаруучу жана аткаруучу бийликтен, саясий партиялардан, жарандык коомдун башка институттарынан өз алдында иш жүрүтөт;</p>
---	--

	<p>c) Өзгөчө кырдаалдарда аларды түзүүгө жол коюлбайт;</p> <p>d) жеке жана юридикалык адамдарга квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтөт;</p> <p>d) өз коргоосундагы адам менен тоскоолдуксуз жана өз алдынча жолугуу, кеңештер берүү үчүн шарттар камсыздалат;</p>
--	---

1	2		

4. Ушул абалда жарандарга дайындалышы мүмкүн болгон админстративдик жазаларды тапкыла. (Колдоо-11 балл)

<p>А. жана Х. 17 жашта, алар атасынын машинасында байге ойношту, натыйжада...</p>	<p>a) штраф;</p> <p>b) тартипти оңдоо бөлүгүнө жөнөтүү;</p> <p>c) кызмат боюнча чектөө;</p> <p>d) буюмду төлөө шарты менен алып коюу;</p>
---	---

1	2		

5) Жарандык соттоо процессинде доолашуу ишинде катышып жаткан тараптар эмнелерге акылуу? (Колдоо-11 балл)

- 1) процесстин каалаган баскычында сот ишин токтотуу;
- 2) сот ишин тынчтын жолу менен чече албастык;
- 3) сот ишинде катышпоо;
- 4) айыптоо өкүмүн жарыялоо;

--	--

**6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.
(Колдоо-11балл)**

<p>1) кызматчынын укуктары;</p> <p>2) иш берүүчүнүн укуктары;</p>	<p>a) кесипке даярдоо, кайта даярдоо жана квалификациясын ашыруу;</p> <p>b) карыганда, эмгек жөндөмдүүлүгүн жоготкондо, багуучусунан ажыраганда жана мыйзам да көздө тутулган башка абалдарда социалдык камсыздоо алуу;</p> <p>c) эмгек келишиминде шарт кылып көрсөтүлгөн ишти керектүү даражада аткарууну кызматчыдан талап кылуу;</p> <p>d) өз таламдарын коргоо үчүн башка иш берүүчүлөр менен бирге коом бирикмелери түзүү жана мындай бирикмелерге мүчө болуу;</p> <p>e) өзүнүн эмгек укуктарын коргоо, ошондой эле сот аркылуу коргоо жана квалификациялуу юридикалык жардам алуу;</p>
---	---

1		2	

6.Эмгек келишпөөчүлүктөрү комиссиясында катышып жаткан адвокаттын милдеттери эмнелер болуп саналат? (Билүү -7 балл)

- 1) процесс катышуучуларына суроо берет?
- 2) келишпөөчүлүк маанисине тиешелүү көрсөтмөлөр берет;
- 3) күбөлөрдү сурак кылат;
- 4) акыйкатты аныктоо жана келишпөөчүлүктү чечүү үчүн мыйзамда көздө тутулган бардык каражаттардан пайдаланат;

--	--

7.Абалга укуктук баа бергиле (Колдоо-11 балл)

<p>Бахрам жана Севалардын үй-бүлөсүндө перзент дүйнөгөг келди. Алар перзентине чоң атасынын атын фамилия кылып берүүнү чечишти. Бирок ФХДЁ кызматчысы бир үй-бүлөдө үч түрдүү фамилия мүмкүн эмес деп арызды четке какты;</p>	<p>а) ата-эненин каалоосуна көрө , балага улуттук салттарга көрө ата же эне тарабынан чоң атанын аты боюнча фамилия берилиши мүмкүн? б) ФХДЁ кызматчысынын аракеттери мыйзамга туура эмес; в) фамилия тандоодо чектөөлөр, ошондуктан ФХДЁ кызматчысынын пикири орундуу,; г) үй-бүлө мүчөлөрү кеминде эки ата фамилиясында болушу мүмкүн;</p>
---	---

--	--

9. Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл)

1) талап –тоноо кылуу – бул бирөөнүн мүлкүн өзүнүн же башка адамдардын кызыкчылыгы үчүн, мүлктүүгө же ушул мүлктүн башка ээсине зыян келтирип, мыйзамга туура келбеген жана акы төлөнбөй өндүрүү болуп саналат.

2) баскынчылыктын өтө социалдык коркунучтуулугу эң мурда ушу менен байланышта болгону, бул кылмыш жасалганда жабыркоочулардын турмушу же ден соолугуна да зыян жеткирилет, мындай жеткизилиш үчүн реал коркунуч келип чыгат жана өзгөнүн мал-мүлкү ээлеп алынды;

3) өзгөнүн мүлкүн жашыруун түрдө талан-тараж кылуу же уурулук экономикалык тармагындагы эң кең таркалган кылмыштын бири болуп саналат;

1	2	3

10.Инсандын жашашы үчүн ыңгайлуу айлана табий чөйрөгө ээ болуу укугу жана бул чөйрөнү сактоодогу бурчу кайсы мыйзамда бекемделген? (Билүү-7 балл)

- A) “Билим берүү жөнүндө” гү Мыйзамда;
- B) “жаратылышты коргоо жөнүндө ” гү Мыйзамда;
- C) “Жарандык жөнүндө” гү Мыйзамда;
- D) Саясий жатак жай берүү Пактыда;

ВАРИАНТ-9

1.Укук колдонуп жаткан нормалары массалык тартипке, мындайча айтканда ушул укуктук тизимдин жалпы принциптерине туура келбегенде кээ бир абалдарда эл аралык укукту колдоо чектелет. Бул эреже эмне деп аталат?

(Билүү-7балл)

- A) массалык тартиптин негизги нормасы;
- B) массалык тартип жөнүндөгү кошумчалар;
- C) улуттук тартип;
- D) массалык тартип жөнүндөгү ахлактык иштер;

2.Төмөнкүлөрдөн жарандардын бурчтарын ажыраткыла.(Колдоо-11 балл)

- 1) конституция жана мыйзамдарга баш ийүү;
- 2) айлана-чөйрөгө этияттык менен мамиле кылуу;
- 3).салыктар жана жыйындыларды өз убактында төлөп баруу;
- 4) айыпсыздык презумциясы;
- 5) ыйман эркиндиги;

--	--	--

3. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.(Колдоо-11 балл)

1) Сенат төр агасы;	a) Өзбекстан Республикасы мыйзамдарына кол коёт; b) парламенттер аралыгындагы байланыштарды ишке ашырууда, ошондой эле эл аралык
---------------------	---

2) Мыйзамчылык палатасынын Спикери;	парламент уюмдары Сенат топторунун ишине жетекчилик кылат; с) Өзбекстан Республикасы мыйзамдарынын жана Сенат мыйзамдарынын аткарышы үстүнөн көзөмөлдөөнү түзөт; d) Мыйзамчылык палатасынын жыйналыштарын чакырат, аларда төр агалык кылат; е) Өзбекстан Республикасы мыйзамдарынын жана мыйзамчылык палатасы токтомдорунун аткарылышы үстүнөн көзөмөлдөөнү түзөт;
-------------------------------------	---

1		2	

4. Ушул абалда жарандарга дайындалышы мүмкүн болгон административдик жазаларды тапкыла. (Колдоо-11 балл)

А. жана Х. 17 жашта, алар атасынын машинасында байге ойношту, натыйжада...	а) штраф; б) тартипти оңдоо бөлүгүнө жөнөтүү; с) кызмат боюнча чектөө; d) буюмду төлөө шарты менен алып коюу;
--	--

1		2	

5. Автор жаңы чыгарма жаратты, бирок качан социалдык мүлккө айланышы жөнүндө ойлоп калды? (Колдоо-11 балл)

- A) авторлук укугунун амал кылуу мөөнөтү түгөнүнөн кийин;
- B) чыгарма жаратылгандан соң 30 жыл өтүп;
- C) чыгарма жаратылгандан соң 10 жыл өтүп;
- D) чыгарма жаратылгандан соң 20 жыл өтүп;

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла. (Колдоо-11 балл)

<p>1) эмгек келишимин бекер кылуу негиздери;</p> <p>2) эмгек келишиминде тараптардын материалдык жоопкерлиги;</p>	<p>а) атайын жазма келишим негизинде ага ишенип тапшырылган кымбат баа буюмдар сакталышын камсыздабагандыгы үчүн;</p> <p>б) кызматчынын ыраазылыгы менен башка башка ишканага өткөрүү;</p> <p>с) бирге документ негизинде алынган кымбат баа буюмдар сакталышын камсыздабагандыгы үчүн;</p> <p>д) кызматчынын сот өкүмү менен аныкталган кылмыштуу аракеттери натыйжасында зыян жеткизилгендиги үчүн;</p> <p>е) кызматчынын мамлекет бийлиги мекемесиндеги шайлана турган кызматка өтүшү;</p>
---	---

1		2	

7.Төмөнкүлөрдүн кайсы жооптогу маалыматтар эмгек дептери жөнүндө эмес? (Билүү-7балл)

- 1) ишке биринчи жолу кирүүдө — иш башталганынан 5 күндөн кечиктирбестен толтурат;
- 2) анык эмес мөөнөткө түзүлөт;
- 3) жоголгондо — нускасы жазып берилет (кийинчерээк игерки жазуулары кайра калыбына келтирилет);
- 4) үч жылдан көп болбогон белгилүү мөөнөткө түзүлөт;

--	--

8.Абалга укуктук баа берүү (Колдоо-11 балл)

<p>Р. өмүрлүк жолдошунун 8 жылга азаттыктан ажырагандыгы себептүү андан кийин кылмышкер менен жашабаймын деп никени</p>	<p>а) жасаган кылмышы үчүн эри же аялы үч жылдан кем болбогон мөөнөткө азаттыктан ажыраганда, өй-бүлө кодексинин 42-43-</p>
---	---

<p>бекер кылуу боюнча сотко кайрылды, бирок бир тараптын жоктугу себептүү арызы жокко чыгарылды.</p>	<p>статьяларында белгилегендей , админстративдик тартипте (ФХДЁ органдары аркылуу) никеден ажыратылат; b) нике админстративдик тартипте бекер кылынат; c) мындай абалда нике бекер кылынбайт; d) соттун аракеттери мыйзамдуу негизге ээ;</p>
--	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле. (Талкуулоо-13 балл)

- 1) пара алуунун субъектив тарабы – туура кас: айыптуу(пара алуучу) материалдык баалуу же мүлктүк пайда ага өзүнүн кызмат даражасынан келип чыгып пара берүүчү кызыкчылыгында кандайдыр бир аракетти жасоо же жасабастыгы үчүн пара катарында берилип жаткандыгын сезет жана каалайт;
- 2) 2) ар кандай материалдык баалуу нерселер: акча, чет элдик валюта, баалуу буюмдар, баалуу кагаздар азык-түлүк же өнөр жай продукциялары жана башкалар пара предмети болот;
- 3) пара берүү кылмышынын объекти жана предмети пара алуу кылмышы составы белгилери менен бирдей болот;

1	2	3

10.Кайсы мыйзамда жер, жер асты байлыктары, суу, өсүмдүк жана айбанат дүйнөсү ошондой эле башка табигый ресурстар жалпы улуттук байлык болуп саналат. Алардан акылдык менен пайдалануу зарыл жана алар мамлекет коргоосунда экендиги бекемделген? (Билүү-7 балл)

- A) Жарандык жөнүндөгү мыйзамда;
- B) Өзбекстан республикасы Конституциясында;
- C) Билим берүү жөнүндөгү мыйзамда;
- D) Эл аралык укук боюнча Биллде;

ВАРИАНТ-10

1. Англис-Америка “укуктук үй-бүлөсү” же “жалпы укук” кайсы (Билүү-7 балл)

- А) АКШ, Канада, Австрия;
В) Япония, Индия, Кытай;
С)Россия, Украина, Эстония;
D) Германия, Франция, испания, Италия;

2.Төмөнкүлөрдөн жарандардын бурчтарын тапкыла. (Колдоо-11 балл)

- 1) аскердик кызматтан өтүү; 2)тарыхый эстеликтери асыроо;
3) Конституцияда белгилеп коюлган бурчтарды аткаруу; 4) билим алуу;
5) шайлоо жана референдумдарда катышуу;

--	--	--

3.Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.(Колдоо-11 балл)

1) Өзбекстан республикасы Президенти; 2) Олий мажлис;	а) эл аралык мамилелерде Өзбекстан Республикасы Миистрлер Мекемеси атынан иш көрөт; б) өз алдында аккредитациядан өткөн дипломатиялык ошондой эле башка өкүлдөрдүн ишенич жана чакыруу жарлыгын кабыл кылат; с) комитеттер, агенттиктер жана башка республика мамлекет органдары жетекчилерин мыйзам тегерегинде кызматка дайындайт жана кызматтан бошотот; d) Өзбекстан Республикасы Борбордук шайлоо комиссиясын түзөт; е) мамлекет сыйлыктарын жана ардактуу наамдарды ыйгарат; d
--	--

1		2	

4. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.(Колдоо-11 балл)

<p>1) административдик жаза;</p> <p>2) кылмыштык жаза;</p>	<p>а) азаттыктан ажыратуу;;</p> <p>б) укук бузуучулук жасоо куралы эсептелинген ошондой эле ушуга окшош болгон нерсени, буюмду төлөө шарты менен алып коюу;</p> <p>с) чет эл жарандыгы болгн жана жарандыгы болбогон адамдарды Өзбекстан Республикасы аймагынан административдик түрдө чыгарып жиберүү;</p> <p>е) өз эркинен чектөө;</p>
--	--

1		2	

5.Эгер тараптар ортосундакелишимдин бардык маанилүү шарттары боюнча талап кылына турган формада келишимге жетишкен болсо... эсептелинет. Чекиттер ордуна туура келүүчү жоопту койгула. (Колдоо-11 балл)

- A) келишим бузулган;
- B) келишим бекер кылынган;
- C) келишим түзүлгөн;
- D) келишим токтотулган;

6. Төмөнкүлөрдү өз ара ылайыкташтырып, туура жоопту тапкыла.(Колдоо-11 балл)

<p>1) эмгек келишпестиктери комиссиясы милдеттери;</p> <p>2) эмгек коому жетекчиси милдеттери;</p>	<p>а) күбөлөрдү сурак кылат;</p> <p>б) доо кылуучу жана жоопкерден ишке карата кошумча абалдарды аныктайт;</p> <p>с) сотко ушул келишпестик боюнча коомдун пикирин баяндайт;</p> <p>д) иш маанисин кабардар кылат;</p> <p>е) иш жагдайларын анытоого жардам берет;</p>
--	--

--	--

7.Кайсы катарда эмгек укугунун негизги критерийлери туура көрсөтүлгөн? (Билүү-7балл)

- 1) эмгек эркиндиги критерийси;
- 2) дем алуу, эмгекти коргоо укугун камсыздалбастык критерийси;
- 3) 3) эмгекте жана эмгектенип жатканда тең укуктуулукту камсыздалбастык критерийси;
- 4) эмгек укуктары жана эркиндиктерин коргоо укугун камсыздоо критерийси;

--	--

8 Абалга укуктук баа бергиле. (Колдоо-11 балл)

<p>Эр аялы менен тойдон кийин нике келишимин түзүү максатында ФХДЁ органдарына кайрылышты, бирок үй-бүлө кургандан кийин түзүү мүмкүн эмес деп арыздарын жокко чыгарды.</p>	<p>а) нике келишими ФХДЁ органы аркылуу түзүү укугуна ээ; b) нике келишимин натариалдык мекеме аркылуу түзүү укугуна ээ; c)) нике келишимин эр аялы менен каалаган убакытта түзүү укугуна ээ; d) нике келишимин эр аялы менен каалаган убакытта түзүү укугуна ээ эмес;</p>
---	---

--	--

9.Төмөнкү аракеттерди туура же туура эмес экендигин анализдегиле.(Талкуулоо-13 балл)

- 1) өрттөн коргонуу эрежелерин бузуу кылмыштын объекти өрттөн коргонуу , мындайча айтканда коом жана мамлекет мүлкүнүн өрттөн коргонуу абалы эсептелинет;
- 2) эмгекти коргоо эрежелерин бузуу кылмыштын объекти мүлкчүлүк формасына карабай ишканалар, мекемелер, уюмдарда иштеп жаткан адамдардын эмгек шарттарын тартипке салуучу социалдык мамилелер болуп саналат;

3) эмгекти коргоо эрежелерин бузуу кылмыштын субъектив тараптан кылмыш айыптын касты же этиятсыздык формалары аркылуу жасалат;

1	2	3

6) Конституциябыздын кайсы бөлүмүндө жер мыйзамда көздө тутулган ошондой эле андан акылдык менен пайдаланууну жана жалпы улуттук байлык катарында коргоону камсыздоочу шарттар негизинде жана тартипте жеке мүлк болушу мүмкүн экендиги бекемделген?(Билүү-7 балл)

- A) “Коом жана адам”
- B) “Негизги принциптер”
- C) “Мамлекет бийлигинин түзүлүшү”
- D) “Конституцияга өзгөрүүлөр киритүү тарихи”